ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 5. marca 2009 *

Vo veci C-350/07,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Sächsisches Landessozialgericht (Nemecko) z 25. júla 2007 a doručený Súdnemu dvoru 30. júla 2007, ktorý súvisí s konaním:

Kattner Stahlbau GmbH

proti

Maschinenbau- und Metall- Berufsgenossenschaft,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predseda tretej komory A. Rosas, sudcovia A. Ó Caoimh (spravodajca), J. Klučka, U. Lõhmus a P. Lindh,

* Jazyk konania: nemčina.

generálny advokát: J. Mazák,
tajomník: R. Grass,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— Kattner Stahlbau GmbH, v zastúpení: R. Mauer, Rechtsanwalt,

— Maschinenbau- und Metall- Berufsgenossenschaft, v zastúpení: H. Plagemann, Rechtsanwalt,

— nemecká vláda, v zastúpení: M. Lumma a J. Möller, splnomocnení zástupcovia,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: V. Kreuschitz a O. Weber, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 18. novembra 2008,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 49 ES a 50 ES, ako aj článkov 81 ES, 82 ES a 86 ES.

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu, ktorého účastníkmi sú Kattner Stahlbau GmbH (ďalej len „Kattner“) a Maschinenbau- und Metall- Berufsgenossenschaft (združenie vykonávajúce poistenie zodpovednosti zamestnávateľa v odvetví strojárstva a kovovýroby, ďalej len „MMB“), týkajúceho sa povinného členstva Kattneru v tomto združení z dôvodu zákonného poistenia proti pracovným úrazom a chorobám z povolania.

Vnútroštátny právny rámec

3 V Nemecku je právny systém poistenia proti pracovným úrazom a chorobám z povolania upravený knihou VII zákonníka sociálneho zabezpečenia (Sozialgesetzbuch VII) v znení zákona zo 7. augusta 1996 (BGBl 1998 I, s. 1254, ďalej len „SGB VII“), ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 1997. § 1 SGB VII stanovuje, že úlohou tohto poistenia je:

„1. všetkými vhodnými prostriedkami predchádzať pracovným úrazom a chorobám z povolania, ako aj ohrozeniam zdravia, ktoré sú spojené s prácou, a

2. v prípade, ak dôjde k pracovným úrazom a chorobám z povolania, všetkými vhodnými prostriedkami obnoviť zdravie a pracovnú schopnosť poistencov a odškodniť ich alebo ich pozostalých peňažnými plneniami.“

4 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania a z pripomienok predložených Súdnemu dvoru vyplýva, že tento systém spočíva najmä na nasledujúcich prvkoch:

Povinné členstvo

5 V rámci uvedeného systému majú všetky podniky povinnosť byť z dôvodu poistenia proti pracovným úrazom a chorobám z povolania členmi Berufsgenossenschaft (združenie vykonávajúce poistenie zodpovednosti zamestnávateľa), ku ktorému vecne a územne patria. Rôzne združenia vykonávajúce poistenie zodpovednosti zamestnávateľa majú postavenie verejnoprávnej inštitúcie, ktorá nevykonáva svoju činnosť na účely dosiahnutia zisku. Podľa nemeckej vlády a Komisie Európskych spoločenstiev v súčasnosti existuje 25 týchto združení. Každé z nich sa delí na viacero oddelení podľa predmetných odvetví činnosti.

Poistné

6 § 152 ods. 1 SGB VII s názvom „Rozdelenie zodpovednosti“ znie:

„Poistné sa stanovuje po uplynutí kalendárneho roku, v ktorom vo všeobecnosti vzniká nárok na platbu poistného, na základe rozdelenia zodpovednosti. Takéto rozdelenie

musí pokrývať požiadavky predchádzajúceho roku a zahŕňať poistné potrebné na vznik primeranej rezervy. Okrem uvedeného možno príspevky vyberať len na pokrytie prostriedkov prevádzkového kapitálu.“

7 § 153 SGB VII s názvom „Vymeriavací základ“ stanovuje:

„1. Pokiaľ nie je ďalej ustanovené inak, výška poistného sa stanovuje na základe požiadaviek financovania (vzhľadom na rozdelenie zodpovednosti), miezd a platov poistených osôb a kategórií rizík.

2. Mzdy a platy poistených osôb sú základom výpočtu poistného až do výšky maximálnych ročných príjmov týchto osôb.

3. V stanovách môže byť určená minimálna výška vymeriavacieho základu vzhľadom na minimálnu ročnú mzdu alebo plat poistených osôb, ktoré dovŕšili 18 rokov veku. Ak poistené osoby neboli zamestnané počas celého kalendárneho roka alebo neboli zamestnané celodenne, základ bude tvoriť pomerná časť tejto sumy.

4. Pri výpočte poistného možno úplne alebo čiastočne nebrať do úvahy úrazové riziko v podniku v takom rozsahu, v akom sú náklady na dôchodky, dávky v prípade smrti a náhrady:

1. založené na škode alebo ujme spôsobenej v rámci poisteného rizika v uvedených podnikoch, kde táto škoda alebo ujma zanikla alebo bola odstránená skôr ako štyri roky pred rokom, v ktorom bolo stanovené poistné, alebo

2. založené na škode alebo ujme spôsobenej v rámci poisteného rizika, ktorá prvýkrát vznikla alebo sa stala zjavnou skôr ako štyri roky pred rokom, v ktorom bolo stanovené poistné.

Celková výška nákladov, ktoré sú… rozdelené podnikom bez ohľadu na stupeň úrazového rizika, nesmie prekročiť 30 % celkových nákladov na dôchodky, dávky v prípade smrti a náhrady. Vykonávacie ustanovenia určí nariadenie.“

8 § 157 SGB VII s názvom „Rizikové stupne“ znie:

„1. Podniky zodpovedné za poskytovanie úrazového poistného krytia z vlastnej iniciatívy vypracujú jednotlivé rizikové stupne. Tieto stupne spresňujú jednotlivé kategórie rizík, aby bolo možné vymerať poistné na progresívnom základe. …

2. Rizikové stupne zodpovedajú sadzobníku podľa kategórií osôb vystavených riziku na základe porovnania rizík založeného na všeobecne uznávaných zásadách poistenia. …

3. Rizikové kategórie sa stanovujú podľa vzťahu medzi vyplateným poistným plnením na jednej strane a mzdami a platmi na strane druhej.

…“

9 § 161 SGB VII podľa spoločnosti Kattner umožňuje združeniam vykonávajúcim poistenie zodpovednosti zamestnávateľa, aby vo svojich štatútoch určili jednotné minimálne poistné.

10 § 176 SGB VII s názvom „Povinnosť vyrovnania“ stanovuje vo svojom odseku 1:

„V rozsahu, v akom

1. náklady na dôchodky združenia vykonávajúceho poistenie zodpovednosti zamestnávateľa sú minimálne 4,5-krát vyššie ako priemerné náklady na dôchodky združení vykonávajúcich toto poistenie,

2. náklady na dôchodky združenia vykonávajúceho poistenie zodpovednosti zamestnávateľa, ktoré rozdeľuje minimálne 20 % a maximálne 30 % svojich nákladov na dôchodky, dávky v prípade smrti a náhrady podľa § 153 ods. 4 podnikom bez ohľadu na stupeň úrazového rizika, sú viac ako trikrát vyššie než priemerné náklady na dôchodky združení vykonávajúcich toto poistenie, alebo

3. náklady na náhrady združenia vykonávajúceho poistenie zodpovednosti zamestnávateľa sú viac ako päťkrát vyššie než priemerné náklady na náhrady združení vykonávajúcich toto poistenie,

si združenia vykonávajúce poistenie zodpovednosti zamestnávateľa medzi sebou rozdelia prevyšujúce náklady. Pokiaľ suma, ktorá sa má zaplatiť prostredníctvom vyrovnania podľa odsekov 1 a 2, prevyšuje sumu, ktorú takéto združenie rozdeľuje podnikom bez ohľadu na stupeň úrazového rizika podľa odsekov 1 a 2, táto suma sa zníži na uvedenú sumu rozdelenú podnikom.“

Plnenia

11 Zamestnanci majú priamy nárok na plnenia voči svojmu združeniu vykonávajúcemu poistenie zodpovednosti zamestnávateľa a nemusia vyvodzovať zodpovednosť voči svojmu zamestnávateľovi (§ 104 až 109 SGB VII).

12 Zoznam plnení a podmienky ich priznania sú uvedené v § 26 až 103 SGB VII. Nárok na tieto plnenia vzniká nezávisle od schopnosti zamestnávateľa uhradiť svoje poistné. Podľa § 85 SGB VII sa pri výpočte plnení zohľadňuje iba zárobok nachádzajúci sa medzi minimom a maximom.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

13 Kattner je spoločnosťou s ručením obmedzeným založenou podľa nemeckého práva 13. novembra 2003, ktorá začala vykonávať činnosť 1. januára 2004 v oblasti kovových konštrukcií a výroby schodísk a balkónov.

14 Dňa 27. januára 2004 MMB informoval Kattner, že je pre neho právne príslušným subjektom poistenia proti pracovným úrazom a chorobám z povolania podľa ustanovení SGB VII a že tento podnik bol preto zapísaný ako člen uvedeného združenia vykonávajúceho poistenie zodpovednosti zamestnávateľa a okrem toho mu bola pridelená riziková kategória.

15 Listom z 1. novembra 2004 Kattner, ktorý plánoval dohodnúť súkromné poistenie proti existujúcim rizikám, oznámil MMB zrušenie svojho povinného členstva s účinnosťou ku koncu roka 2004.

16 Dňa 15. novembra 2004 MMB informoval Kattner, že vzhľadom na to, že je pre neho právne príslušným subjektom poistenia proti pracovným úrazom a chorobám z povolania, nie je právne možné sa vyhnúť členstvu alebo ho zrušiť, a preto musí byť žiadosť, ktorú Kattner podal, zamietnutá. MMB potvrdil toto rozhodnutie v správnom konaní 20. apríla 2005.

17 Dňa 21. novembra 2005 Sozialgericht Leipzig (Sociálny súd Lipsko) zamietol žalobu, ktorú podal Kattner.

18 Kattner podal odvolanie na Sächsisches Landessozialgericht (Saský krajinský sociálny súd), v ktorom predovšetkým tvrdí, že povinné členstvo v MMB obmedzuje slobodné poskytovanie služieb upravené v článkoch 49 ES a 50 ES. V tejto súvislosti predložil ponuku dánskej poisťovacej spoločnosti, ktorá takisto poisťuje proti riziku pracovných úrazov, chorôb z povolania a úrazov na ceste do práce alebo z práce za rovnakých podmienok ako MMB. Okrem toho plnenia, ktoré poskytne táto spoločnosť, zodpovedajú plneniam upraveným nemeckým právnym systémom, o ktorý ide vo veci samej. Kattner ďalej uvádza, že výlučnosť, ktorú má MMB, porušuje články 82 ES a 86 ES. Podľa neho žiadny naliehavý dôvod verejného záujmu neodôvodňuje monopolné postavenie nemeckých poskytovateľov poistenia proti pracovným úrazom a chorobám z povolania v ich príslušnej oblasti.

19 Vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania Sächsisches Landessozialgericht objasňuje, že medzi systémom, o ktorý ide vo veci samej, a talianskym právnym systémom poistenia proti pracovným úrazom a chorobám z povolania, o ktorý išlo

v rozsudku z 22. januára 2002, Cisal (C-218/00, Zb. s. I-691), existujú základné rozdiely, takže údaje uvedené Súdnym dvorom v tomto rozsudku neumožňujú odpovedať na všetky otázky, ktoré vznikajú v spore, ktorý prejednáva.

20 Podľa vnútroštátneho súdu je totiž predovšetkým sporné, či MMB je subjektom, ktorý je zákonom poverený správou systému povinného poistenia proti pracovným úrazom a chorobám z povolania. V tomto ohľade spočíva základný rozdiel medzi talianskym a nemeckým systémom v skutočnosti, že zatiaľ čo Istituto nazionale per l'assicurazione contro gli infortuni sul lavoro (INAIL) (Národný inštitút poistenia proti pracovným úrazom), o ktorý išlo vo veci, ktorá viedla k už citovanému rozsudku Cisal, je monopolom, nemecký systém je založený na štruktúre oligopolu. Navyše MMB nie je poverený správou systému povinného poistenia, ale priamo toto poistenie poskytuje. Činnosť správy MMB v podstate zodpovedá činnosti podnikateľských subjektov, a to poisťovacích spoločností.

21 Okrem toho vnútroštátny súd usudzuje, že povinné členstvo v nemeckom systéme proti pracovným úrazom a chorobám z povolania nie je nevyhnutné pre finančnú rovnováhu alebo na uplatnenie zásady solidarity. Keďže totiž sumu poistného vyplývajúcu z predpisov, ktoré prijíma autonómne každé združenie vykonávajúce poistenie zodpovednosti zamestnávateľa, a rozsah činnosti takého združenia možno zmeniť, zavedenie odvetvových alebo geografických monopolov bez ohľadu na riziko prostredníctvom svojvoľne vytvorených rizikových kategórií vedie k odlišným tarifám pri rovnakom riziku. Navyše žiadne ustanovenie nestanovuje, že v prípadoch vysokého rizika má poistné hornú hranicu. Popritom minimálna suma zárobku, ktorú možno zohľadniť pri výpočte poistného podľa § 153 ods. 3 SGB VII, nie je určená kogentne, ale ju možno upraviť v stanovách. Čo sa týka maximálnej sumy zárobku uvedenej v odseku 2 rovnakého paragrafu, ktorá prichádza do úvahy pri výpočte plnení i poistného, jej určenie takisto upravujú stanovy na základe § 81 a nasl. a § 153 ods. 2 SGB VII. Napokon prinajmenšom väčšina z plnení závisí od výšky zárobku poistených osôb. Z toho podľa neho vyplýva, že nemecký systém, o ktorý ide vo veci samej, neobsahuje mechanizmus prerozdelenia založený na cieľoch sociálnej politiky.

22 Za týchto okolností Sächsisches Landessozialgericht rozhodol o prerušení konania a položil Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Ide v prípade [MMB] o podnik v zmysle článkov 81 [ES] a 82 ES?

2. Porušuje povinné členstvo [Kattner] v [MMB] ustanovenia práva Spoločenstva?“

O prejudiciálnych otázkach

O prípustnosti

23 MMB a Komisia vo vzťahu k prvej otázke tvrdia, že vnútroštátny súd na jednej strane požaduje výklad práva Spoločenstva a na druhej strane neuvádza okolnosti, za ktorých by združenie vykonávajúce poistenie zodpovednosti zamestnávateľa mohlo predstavovať podnik v zmysle článkov 81 ES a 82 ES. Komisia vo vzťahu k druhej otázke dodáva, že vnútroštátny súd nešpecifikoval dostatočne presne normy práva Spoločenstva, ktoré si vyžadujú výklad. MMB okrem toho uvádza, že obidve položené otázky nie sú spôsobilé viesť k užitočnej odpovedi pre vnútroštátny súd, lebo tento súd nemôže ukončiť povinné členstvo Kattneru, keďže nebolo napadnuté pôvodné rozhodnutie o členstve z 27. januára 2004.

24 Pokiaľ ide v prvom rade o znenie prejudiciálnych otázok, predovšetkým je vhodné pripomenúť, že v rámci konania začatého podľa článku 234 ES Súdny dvor nemá právomoc uplatňovať normy práva Spoločenstva na osobitný prípad, a teda ani hodnotiť

ustanovenia vnútroštátneho práva vo vzťahu k takej norme. Môže však vnútroštátnemu súdu poskytnúť všetky prvky výkladu patriace do práva Spoločenstva, ktoré by mu mohli byť užitočné pri posúdení účinkov týchto ustanovení (pozri v tomto zmysle rozsudky z 24. septembra 1987, Coenen, 37/86, Zb. s. 3589, bod 8, ako aj z 5. júla 2007, Fendt Italiana, C-145/06 a C-146/06, Zb. s. I-5869, bod 30). Vzhľadom na to je Súdny dvor oprávnený prípadne preformulovať otázky, ktoré sú mu položené (pozri najmä rozsudky z 8. marca 2007, Campina, C-45/06, Zb. s. I-2089, bod 30, a z 11. marca 2008, Jager, C-420/06, Zb. s. I-1315, bod 46).

25 V prejednávanej veci je pritom iste pravda, že vnútroštátny súd svojou prvou otázkou žiada Súdny dvor, aby uplatnil články 81 ES a 82 ES na spor vo veci samej tým, že sám rozhodne, či MMB predstavuje podnik v zmysle týchto ustanovení, a že v tejto súvislosti nespresňuje okolnosti relevantné na účely takého hodnotenia, ale nič nebráni preformulovaniu tejto otázky s cieľom poskytnúť tomuto súdu výklad uvedených ustanovení, ktorý mu bude užitočný na rozhodnutie sporu, ktorý mu bol predložený.

26 Okrem toho treba takisto pripomenúť, že podľa judikatúry v prípade, ak prejudiciálna otázka odkazuje iba na právo Spoločenstva bez toho, aby uvádzala ustanovenia tohto práva, ktorých sa týka, je vecou Súdneho dvora, aby zo všetkých informácií, ktoré poskytol vnútroštátny súd, a najmä z odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania zistil ustanovenia práva Spoločenstva, ktoré si vyžadujú výklad so zreteľom na predmet sporu (pozri v tomto zmysle najmä rozsudok z 20. apríla 1988, Bekaert, 204/87, Zb. s. 2029, body 6 a 7).

27 V prejednávanej veci pritom síce znenie druhej otázky nešpecifikuje ustanovenia práva Spoločenstva, ktoré treba vyložiť, ale z návrhu na začatie prejudiciálneho konania jasne vyplýva, že táto otázka smeruje k určeniu, či povinné členstvo v združení vykonávajúcom poistenie zodpovednosti zamestnávateľa, akým je MMB, môže, ako to tvrdí Kattner v spore vo veci samej, predstavovať obmedzenie slobodného poskytovania služieb zakázané článkami 49 ES a 50 ES alebo zneužitie zakázané článkom 82 ES, vykladaným prípadne v spojení s článkom 86 ES, takže uvedenú otázku možno preformulovať v tomto zmysle.

28 Pokiaľ ide v druhom rade o užitočnosť otázok, ktoré položil vnútroštátny súd, treba pripomenúť, že v rámci spolupráce medzi Súdnym dvorom a vnútroštátnymi súdmi zavedenej článkom 234 ES prislúcha iba vnútroštátnemu súdu, ktorý koná vo veci a ktorý musí niesť zodpovednosť za prijímané súdne rozhodnutie, aby z hľadiska osobitostí prípadu posúdil tak potrebu rozhodnutia o prejudiciálnych otázkach na vydanie svojho rozsudku, ako aj relevantnosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru. Z toho vyplýva, že ak sa položené prejudiciálne otázky týkajú výkladu práva Spoločenstva, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť (pozri najmä rozsudok z 23. novembra 2006, Asnef-Equifax a Administración del Estado, C-238/05, Zb. s. I-11125, bod 15 a citovanú judikatúru).

29 Za výnimočných okolností však prináleží Súdnemu dvoru preskúmať podmienky, za ktorých mu vnútroštátny súd predloží vec, aby overil svoju vlastnú právomoc. Duch spolupráce, ktorý musí ovládať fungovanie prejudiciálneho konania, si totiž vyžaduje, aby vnútroštátny súd bral do úvahy poslanie zverené Súdnemu dvoru, ktorým je prispievať k výkonu spravodlivosti v členských štátoch, a nie formulovať poradné stanoviská k všeobecným alebo hypotetickým otázkam. Odmietnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podaného vnútroštátnym súdom je však možné len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Spoločenstva nemá žiadnu súvislosť so skutočnosťou alebo s predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém, alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými alebo právnymi okolnosťami potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré mu boli položené (rozsudok Asnef-Equifax a Administración del Estado, už citovaný, body 16 a 17 a citovaná judikatúra).

30 V prejednávanej veci pritom z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že spor vo veci samej sa týka legálnosti povinného členstva Kattneru v MMB z dôvodu poistenia proti pracovným úrazom a chorobám z povolania. V tomto rámci sa vnútroštátny súd konkrétne pýta na zlučiteľnosť tohto povinného členstva jednak s článkami 49 ES a 50 ES a jednak s článkami 82 ES a 86 ES.

31 Za týchto podmienok nemožno usúdiť, že je zjavné, že požadovaný výklad práva Spoločenstva nemá žiadnu súvislosť so skutočnosťou alebo s predmetom sporu pred vnútroštátnym súdom, ktorý zjavne nie je hypotetický.

32 Návrh na začatie prejudiciálneho konania treba preto považovať za prípustný.

O veci samej

O prvej otázke

33 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa články 81 ES a 82 ES majú vykladať v tom zmysle, že subjekt, akým je MMB, ktorého členmi z dôvodu poistenia proti pracovným úrazom a chorobám z povolania sú povinne podniky patriace do určitého odvetvia činnosti a z určitého územia, predstavuje podnik v zmysle týchto ustanovení.

34 Podľa ustálenej judikatúry v kontexte práva hospodárskej súťaže pojem podnik zahŕňa každý subjekt vykonávajúci hospodársku činnosť nezávisle od jeho právneho postavenia a spôsobu financovania (pozri najmä rozsudky z 23. apríla 1991, Höfner a Elser, C-41/90, Zb. s. I-1979, bod 21, ako aj z 11. decembra 2007, ETI a i., C-280/06, Zb. s. I-10893, bod 38).

35 V prejednávanej veci treba predovšetkým uviesť, že združenia vykonávajúce poistenie zodpovednosti zamestnávateľa, akým je MMB, prispievajú ako verejnoprávne inštitúcie ku správe nemeckého systému sociálneho zabezpečenia a že v tomto ohľade vykonávajú funkciu sociálneho charakteru, ktorá nesleduje vytváranie zisku (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. marca 2004, AOK Bundesverband a i., C-264/01, C-306/01, C-354/01 a C-355/01, Zb. s. I-2493, bod 51).

36 Ako totiž Súdny dvor rozhodol vo vzťahu k talianskemu právnemu systému poistenia proti pracovným úrazom a chorobám z povolania, pokrytie tohto rizika dlhodobo patrí do sociálnej ochrany, ktorú členské štáty zaručujú celému svojmu obyvateľstvu alebo jeho časti (rozsudok Cisal, už citovaný, bod 32).

37 Podľa ustálenej judikatúry pritom právo Spoločenstva nezasahuje do právomoci členských štátov organizovať svoj systém sociálneho zabezpečenia (pozri najmä rozsudky z 28. apríla 1998, Kohll, C-158/96, Zb. s. I-1931, bod 17; z 12. júla 2001, Smits a Peerbooms, C-157/99, Zb. s. I-5473, bod 44; ako aj zo 16. mája 2006, Watts, C-372/04, Zb. s. I-4325, bod 92).

38 Okrem toho právny systém poistenia proti pracovným úrazom a chorobám z povolania, o aký ide vo veci samej, ktorý upravuje povinnú sociálnu ochranu všetkých pracovníkov, sleduje sociálny cieľ (pozri analogicky rozsudok, Cisal, už citovaný, bod 34).

39 Podľa § 1 SGB VII je totiž úlohou tohto systému jednak predchádzať všetkými vhodnými prostriedkami pracovným úrazom a chorobám z povolania, ako aj ohrozeniam zdravia, ktoré sú spojené s prácou, a jednak obnoviť všetkými vhodnými prostriedkami zdravie a pracovnú schopnosť poistencov a odškodniť ich alebo ich pozostalých peňažnými plneniami.

40 Z pripomienok predložených Súdnemu dvoru okrem toho vyplýva, že uvedený systém má zabezpečiť všetkým chráneným osobám pokrytie rizík pracovného úrazu a chorôb z povolania nezávisle od akéhokoľvek zavinenia, ktorého sa mohol dopustiť poškodený alebo zamestnávateľ, a teda bez toho, aby bolo potrebné skúmať občianskoprávnu zodpovednosť osoby poberajúcej plnenia z činnosti, ktorá zahŕňa riziko (pozri analogicky rozsudok Cisal, už citovaný, bod 35).

41 Navyše sociálny cieľ takého systému je takisto zvýraznený skutočnosťou, ktorá vyplýva zo spisu predloženého Súdnemu dvoru, že plnenia sú poskytované aj vtedy, ak nebolo zaplatené splatné poistné, čo zjavne prispieva k ochrane všetkých pracovníkov proti hospodárskym následkom pracovných úrazov (pozri analogicky rozsudok Cisal, už citovaný, bod 36).

42 Ako však vyplýva z judikatúry Súdneho dvora, sociálny cieľ systému poistenia sám osebe nepostačuje na to, aby dotknutá činnosť nebola charakterizovaná ako hospodárska činnosť (pozri v tomto zmysle rozsudky z 21. septembra 1999, Albany, C-67/96, Zb. s. I-5751, bod 86; z 12. septembra 2000, Pavlov a i., C-180/98 až C-184/98, Zb. s. I-6451, bod 118, ako aj Cisal, už citovaný, bod 37).

43 Ešte je potrebné osobitne preskúmať, po prvé, či tento systém možno považovať za uplatňujúci zásadu solidarity, a po druhé, do akej miery podlieha štátnemu dohľadu, čo sú okolnosti, ktoré môžu vylúčiť hospodársky charakter danej činnosti (pozri v tomto zmysle rozsudok Cisal, už citovaný, body 38 až 44).

— O uplatňovaní zásady solidarity

44 Pokiaľ ide v prvom rade o uplatňovanie zásady solidarity, z celkového posúdenia systému, o ktorý ide vo veci samej, po prvé vyplýva, že je rovnako ako systém, o aký išlo vo veci, ktorá viedla k už citovanému rozsudku Cisal (bod 39), financovaný poistným, ktorého sadzba nie je systematicky proporcionálna k poistenému riziku.

45 Výška poistného totiž závisí nielen od poisteného rizika, ale v zmysle § 153 ods. 1 až 3 SGB VII aj od zárobku poistených osôb v medziach maximálnej sumy a prípadne minimálnej sumy (pozri analogicky rozsudok Cisal, už citovaný, bod 39).

46 Okrem toho podľa § 152 ods. 1 a § 153 ods. 1 SGB VII výška poistného závisí aj od finančných potrieb vyplývajúcich z plnení, ktoré poskytlo predmetné združenie vykonávajúce poistenie zodpovednosti zamestnávateľa za uplynulý kalendárny rok. Zohľadnenie uvedených finančných potrieb pritom umožňuje rozdeliť riziká spojené s činnosťou členov združenia vykonávajúceho poistenie zodpovednosti zamestnávateľa na všetkých z nich nad rámec samotného odvetvia, do ktorého patria, čím sa vytvára spoločenstvo rizík na úrovni tohto združenia.

47 Navyše riziká, ktoré sú zohľadnené pri výpočte poistného, sa s výnimkou určitých možných úprav spojených s činnosťou jednotlivých podnikov vzťahujú na odvetvie činnosti, do ktorého patria v rámci každého združenia vykonávajúceho poistenie zodpovednosti zamestnávateľa jeho členovia prostredníctvom rizikových stupňov, ktoré boli stanovené v súlade s § 157 SGB VII, takže títo členovia tvoria spoločenstvo rizík v závislosti od rizík, ktorým je vystavené toto odvetvie činnosti.

48 Popritom sa ukazuje, že podľa § 176 SGB VII združenia vykonávajúce poistenie zodpovednosti zamestnávateľa podliehajú povinnosti vzájomnej kompenzácie, ak výdavky jedného združenia výrazne presahujú priemerné výdavky všetkých združení. Z toho vyplýva, že zásada solidarity sa takisto uplatňuje na úrovni územia štátu medzi všetkými odvetviami činnosti, takže rôzne združenia vykonávajúce poistenie zodpovednosti zamestnávateľa sú zase zoskupené do spoločenstva rizík, ktoré im umožňuje uskutočniť vyrovnanie nákladov a rizík medzi nimi (pozri analogicky rozsudky zo 17. februára 1993, Poucet a Pistre, C-159/91 a C-160/91, Zb. s. I-637, bod 12, ako aj AOK Bundesverband, už citovaný, bod 53).

49 No vnútroštátny súd uvádza, že na rozdiel od talianskeho systému, o aký išlo vo veci, ktorá viedla k už citovanému rozsudku Cisal, nemecký systém, o ktorý ide vo veci samej, po prvé nestanovuje, že poistné má hornú hranicu, a po druhé ho nevykonáva jediný subjekt v postavení monopolu, ale viacero subjektov, ktoré majú podľa tohto súdu postavenie oligopolu.

50 Tieto dve okolnosti však nemôžu spochybniť solidárny charakter financovania systému, o aký ide vo veci samej, ktorý vyplýva zo zistení uvedených v bodoch 44 až 48 tohto rozsudku v rámci celkového posúdenia tohto systému.

51 Pokiaľ ide o prvú okolnosť, je potrebné uviesť, že aj keď existencia hornej hranice iste môže prispieť k uplatneniu zásady solidarity, najmä pokiaľ rozdiel financovania znášajú všetky podniky, ktoré patria do rovnakej kategórie (pozri v tomto zmysle rozsudok Cisal, už citovaný, bod 39), jej absencia nemôže mať sama osebe za následok, že systém s vyššie uvedenými vlastnosťami stratí svoj solidárny charakter.

52 Navyše a pre každý prípad, keďže § 153 ods. 2 SGB VII výslovne stanovuje, že „mzdy a platy poistených osôb sú základom výpočtu poistného až do výšky maximálnych ročných príjmov týchto osôb“, je vecou vnútroštátneho súdu, ktorého rozhodnutie okrem toho výslovne odkazuje na toto ustanovenie, aby overil, či — ako tvrdí nemecká vláda a ako vyplýva aj z pripomienok Kattneru — uvedené ustanovenie nemôže posilniť solidárny charakter systému, o ktorý ide vo veci samej, keďže nepriamo obmedzuje výšku poistného, ak je poistené riziko vysoké.

53 Čo sa týka druhej okolnosti uvádzanej vnútroštátnym súdom, je potrebné pripomenúť, ako už bolo uvedené v bode 37 tohto rozsudku, že právo Spoločenstva nezasahuje do právomoci členských štátov organizovať svoj systém sociálneho zabezpečenia. Ak sa pritom členský štát pri výkone tejto právomoci rozhodne rozdeliť riadenie systému sociálneho zabezpečenia medzi viaceré subjekty na odvetvovom alebo geografickom základe, v skutočnosti uplatňuje zásadu solidarity, aj keď obmedzuje rámec, v ktorom sa tak deje. To platí o to viac v systéme, o aký ide vo veci samej, kde združenia vykonávajúce poistenie zodpovednosti zamestnávateľa uskutočňujú medzi sebou na celoštátnej úrovni vyrovnanie nákladov a rizík.

54 Napokon v rozpore s tým, čo tvrdí Kattner, solidárny charakter financovania systému, o aký ide vo veci samej, nemôže narušiť okolnosť, že združenia vykonávajúce poistenie zodpovednosti zamestnávateľa by podľa § 161 SGB VII mohli rozhodnúť o určení jednotného minimálneho poistného. Naopak, ak by aj určenie poistného týmto spôsobom znížilo požiadavky financovania na rozdelenie zodpovednosti, ako tvrdí Kattner, je zrejme schopné samo prispieť k solidárnemu charakteru uvedeného systému. Pokiaľ totiž ide o poistené osoby, ktorých zárobok je nižší, než zárobok zodpovedajúci výške minimálneho poistného, jeho existencia im ukladá poistné, ktorého výška je nielen jednotná pre všetky tieto poistené osoby v predmetnom združení vykonávajúcom poistenie zodpovednosti zamestnávateľa, ale aj nezávislá od poisteného rizika, a teda od odvetvia činnosti, do ktorého uvedené osoby patria.

55 Po druhé treba poznamenať, rovnako ako Súdny dvor rozhodol v už citovanom rozsudku Cisal (bod 40), že hodnota plnení, ktoré poskytujú združenia vykonávajúce poistenie zodpovednosti zamestnávateľa, akým je MMB, nie je nevyhnutne proporcionálna zárobku poistenej osoby.

56 Aj keď je totiž výška zárobku zohľadnená pri výpočte poistného, z návrhu na začatie prejudiciálneho konania a z pripomienok predložených Súdnemu dvoru vyplýva, že vecné plnenia, akými sú platby na prevenciu a reedukáciu, sú úplne nezávislé od zárobku. Tieto plnenia pritom majú významný rozsah, keďže podľa vnútroštátneho súdu zodpovedajú približne 12 % celkových výdavkov MMB za rok 2002, ba dokonca podľa tohto súdu a nemeckej vlády zodpovedajú sume pohybujúcej sa medzi 25 % a 30 % celkových výdavkov.

57 Okrem toho, pokiaľ ide o peňažné plnenia, ktoré majú čiastočne kompenzovať stratu na zárobku v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolenia, z návrhu na začatie prejudiciálneho konania a z pripomienok predložených Súdnemu dvoru vyplýva, že podľa § 85 SGB VII sa zohľadňujú iba príjmy nachádzajúce sa medzi maximom a minimom — teda „minimálna ročná mzda“ a „maximálny ročný príjem“ –, čo však prináleží potvrdiť vnútroštátnemu súdu. Navyše nemecká vláda aj Komisia uviedli, že výška opatrovateľského príspevku je úplne nezávislá od zaplateného poistného, čo takisto prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

58 Za týchto okolností sa ukazuje, že rovnako ako v rámci systému, o aký išlo vo veci, ktorá viedla k už citovanému rozsudku Cisal, môže platenie vysokého poistného viesť iba k ohraničeným plneniam a naopak platenie pomerne nízkeho poistného môže viesť k nároku na plnenia vypočítané na základe vyššieho zárobku, ako sám Kattner uviedol vo svojich pripomienkach.

59 Absencia priamej spojitosti medzi zaplateným poistným a poskytnutými plneniami má za následok solidaritu medzi lepšie zarábajúcimi pracovníkmi a tými, ktorí by vzhľadom na svoje nízke príjmy boli pozbavení primeranej sociálnej ochrany, ak by taká spojitosť existovala (pozri rozsudok Cisal, už citovaný, bod 42).

— O dohľade, ktorý vykonáva štát

60 Pokiaľ ide v druhom rade o dohľad, ktorý vykonáva štát, z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že aj keď nemecké právo zverilo združeniam vykonávajúcim poistenie zodpovednosti zamestnávateľa, akým je MMB, realizáciu zákonného poistenia proti pracovným úrazom a chorobám z povolania, uvedené združenia môžu vo svojich stanovách rozhodnúť jednak o tom, že ako minimálny vymeriavací základ pre výpočet poistného použijú v súlade s § 153 ods. 3 SGB VII minimálnu ročnú mzdu, a jednak o tom, že zvýšia sumu maximálneho ročného príjmu, ktorý sa berie do úvahy pri výpočte tak poistného podľa § 153 ods. 2, ako aj plnení podľa § 85 SGB VII, čo Kattner vo svojich pripomienkach výslovne zdôrazňuje. Navyše z pripomienok Kattneru, ktoré v tomto bode potvrdzujú pripomienky nemeckej vlády, vyplýva, že podľa § 157 ods. 1 SGB VII združenia vykonávajúce poistenie zodpovednosti zamestnávateľa samostatne vypracovávajú rizikové stupne a kategórie rizík, ktoré sa používajú pri výpočte poistného.

61 Poskytnutie takého manévrovacieho priestoru združeniam vykonávajúcim poistenie zodpovednosti zamestnávateľa, akým je MMB, na stanovenie prvkov, ktoré určujú výšku poistného a plnení, v rámci samosprávy však samo osebe nemôže zmeniť povahu činnosti, ktorú vykonávajú tieto združenia (pozri v tomto zmysle rozsudok AOK Bundesverband a i., už citovaný, bod 56).

62 Ako totiž uviedol generálny advokát v bode 54 svojich návrhov, zo spisu predloženému Súdnemu dvoru vyplýva, že tento manévrovací priestor stanovuje a prísne upravuje zákon, keďže SGB VII uvádza jednak prvky, ktoré musia byť zohľadnené pri výpočte poistného v zákonnom systéme, o aký ide vo veci samej, a jednak taxatívny zoznam plnení, ktoré sa poskytujú v rámci tohto systému, ako aj podmienky ich poskytnutia.

63 Z pripomienok, ktoré podali Kattner, nemecká vláda a Komisia, v tejto súvislosti vyplýva, že uplatniteľné právne predpisy stanovujú minimálnu a maximálnu výšku zárobku, ktoré sa berie do úvahy pri výpočte poistného a plnení, a iba maximálnu výšku môžu prípadne zvýšiť stanovy združení vykonávajúcich poistenie zodpovednosti zamestnávateľa, čo však musí overiť vnútroštátny súd.

64 Okrem toho sa zdá, čo však ešte musí overiť vnútroštátny súd, že združenia vykonávajúce poistenie zodpovednosti zamestnávateľa podliehajú pri vypracovaní svojich stanov a najmä stanovení výšky poistného a plnení v rámci právneho systému, o aký ide vo veci samej, dohľadu spolkového štátu, ktorý v tomto ohľade podľa ustanovení SGB VII vystupuje ako dozorný orgán.

65 Z toho, čo bolo uvedené, teda vyplýva, že v právnom systéme poistenia, o aký ide vo veci samej, by výška poistného a hodnota plnení, ktoré predstavujú dva základné prvky takého systému, mali s výhradou overení, ktoré má uskutočniť vnútroštátny súd, jednak uplatňovať zásadu solidarity, ktorá znamená, že poskytnuté plnenia nie sú prísne proporcionálne zaplatenému poistnému, a jednak podliehať štátnemu dohľadu (pozri analogicky rozsudok Cisal, už citovaný, bod 44).

66 Za týchto okolností a s výhradou overenia dvoch prvkov týkajúcich sa zásady solidarity a štátneho dohľadu vnútroštátnym súdom treba konštatovať, že subjekt, akým je MMB, prispieva k správe jedného z tradičných odvetví sociálneho zabezpečenia, konkrétne poistenia proti pracovným úrazom a chorobám z povolania, a tým plní výlučne sociálnu funkciu, takže jeho činnosť nie je hospodárskou činnosťou v zmysle práva hospodárskej súťaže, a preto tento subjekt nepredstavuje podnik v zmysle článkov 81 ES a 82 ES (pozri v tomto zmysle rozsudok Cisal, už citovaný, bod 45).

67 Tento záver nie je spochybnený okolnosťou, ktorú uviedol vnútroštátny súd, že na rozdiel od situácie v rámci talianskeho systému, o aký išlo vo veci, ktorá viedla k už citovanému rozsudku Cisal, združenie vykonávajúce poistenie zodpovednosti zamestnávateľa, akým je MMB, nezabezpečuje správu predmetného právneho systému poistenia, ale priamo poskytuje poisťovacie služby. Ako totiž generálny advokát v podstate uviedol v bode 61 svojich návrhov, keďže právo Spoločenstva nezasahuje do právomoci členských štátov organizovať svoj systém sociálneho zabezpečenia, táto okolnosť nemôže sama osebe ovplyvniť čisto sociálny charakter funkcií, ktoré vykonáva toto združenie, pokiaľ neovplyvňuje ani solidárny charakter uvedeného systému, ani dohľad, ktorý nad ním vykonáva štát, čo vyplýva z predchádzajúcej analýzy.

68 Preto je namieste odpovedať na prvú položenú otázku tak, že články 81 ES a 82 ES sa majú vykladať v tom zmysle, že subjekt, akým je združenie vykonávajúce poistenie zodpovednosti zamestnávateľa vo veci samej, ktorého členmi z dôvodu poistenia proti pracovným úrazom a chorobám z povolania sú povinne podniky patriace do určitého odvetvia činnosti a z určitého územia, nepredstavuje podnik v zmysle týchto ustanovení, ale plní výlučne sociálnu funkciu, pokiaľ taký subjekt vykonáva činnosť v rámci systému, ktorý uplatňuje zásadu solidarity, a pokiaľ tento systém podlieha štátnemu dohľadu, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

O druhej otázke

69 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa články 49 ES a 50 ES a články 82 ES a 86 ES majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, o akú ide vo veci samej, ktorá stanovuje, že podniky z určitého odvetvia činnosti a územia majú povinnosť byť členmi subjektu, akým je MMB.

70 V tejto súvislosti treba na úvod poznamenať, že vzhľadom na odpoveď danú na prvú otázku nie je opodstatnené odpovedať na druhú otázku vo vzťahu k výkladu článkov 82 ES a 86 ES, keďže uplatniteľnosť týchto ustanovení závisí od existencie podniku.

71 Pokiaľ ide o výklad článkov 49 ES a 50 ES, treba pripomenúť, že právo Spoločenstva nezasahuje do právomoci členských štátov organizovať svoj systém sociálneho zabezpečenia, ako už bolo uvedené v bode 37 tohto rozsudku, a preto je pri neexistencii harmonizácie na úrovni Spoločenstva úlohou právnej úpravy každého dotknutého členského štátu, aby stanovila podmienky práva alebo povinnosti osôb byť zúčastnený na systéme sociálneho zabezpečenia (pozri najmä rozsudky Kohll, už citovaný, bod 18, Smits a Peerbooms, už citovaný, bod 45, ako aj Watts, už citovaný, bod 92).

72 Komisia a v podstate aj nemecká vláda usudzujú, že z tejto judikatúry vyplýva, že zavedenie povinnej účasti na systéme sociálneho zabezpečenia, ktorú stanovuje vnútroštátna právna úprava, o akú ide vo veci samej, patrí výlučne do právomoci členských štátov, takže táto právna úprava nepatrí do pôsobnosti článkov 49 ES a 50 ES. Nemožno totiž konštatovať nijaké obmedzenie slobodného poskytovania

služieb vyplývajúce z povinného členstva, keďže ide iba o spôsob financovania systému sociálneho zabezpečenia, a nie o poskytovanie plnení po konkretizácii poisteného sociálneho rizika.

73 S týmto tvrdením nemožno súhlasiť.

74 Aj keď je totiž pravda, že podľa ustálenej judikatúry citovanej v bode 71 tohto rozsudku je pri neexistencii harmonizácie na úrovni Spoločenstva úlohou právnej úpravy každého členského štátu, aby stanovila okrem iného podmienky povinnej účasti na systéme sociálneho zabezpečenia, a teda spôsob financovania tohto systému, členské štáty však musia pri výkone tejto právomoci dodržiavať právo Spoločenstva (pozri najmä rozsudky Kohll, už citovaný, bod 19, ako aj Smits a Peerbooms, už citovaný, bod 46). Z toho vyplýva, že táto právomoc členských štátov nie je neobmedzená (rozsudok z 3. apríla 2008, Derouin, C-103/06, Zb. s. I-1853, bod 25).

75 Preto skutočnosť, že vnútroštátna právna úprava, o akú ide vo veci samej, sa týka iba financovania odvetvia sociálneho zabezpečenia, konkrétne poistenia proti pracovným úrazom a chorobám z povolania, stanovením povinného členstva podnikov patriacich do predmetného systému v združeniach vykonávajúcich poistenie zodpovednosti zamestnávateľa, ktorým zákon zveril výkon tohto poistenia, nevylučuje uplatnenie noriem Zmluvy o ES vrátane tých, ktoré sa týkajú slobodného poskytovania služieb (pozri rozsudok z 26. januára 1999, Terhoeve, C-18/95, Zb. s. I-345, bod 35).

76 Systém povinného členstva stanovený vnútroštátnou právnou úpravou, o ktorú ide vo veci samej, teda musí byť zlučiteľný s ustanoveniami článkov 49 ES a 50 ES.

77 Preto je opodstatnené preskúmať, či skutočnosť, že členský štát zavedie právny systém poistenia, o aký ide vo veci samej, ktorý stanovuje povinné členstvo podnikov z dôvodu poistenia proti pracovným úrazom a chorobám z povolania v združeniach vykonávajúcich poistenie zodpovednosti zamestnávateľa, akým je MMB, môže tvoriť prekážku slobodného poskytovania služieb v zmysle článku 49 ES, ako to tvrdil Kattner pred vnútroštátnym súdom aj vo svojich pripomienkach predložených Súdnemu dvoru. Treba tak overiť, či po prvé obmedzuje možnosť, aby poisťovacie spoločnosti usadené v iných členských štátov ponúkali na trhu v prvom členskom štáte svoje služby týkajúce sa predmetných rizík alebo niektorých z nich, a či po druhé odrádza podniky usadené v tomto prvom členskom štáte ako príjemcov služieb, aby sa poistili u takých spoločností.

78 V tomto ohľade treba pripomenúť, že podľa judikatúry slobodné poskytovanie služieb vyžaduje nielen odstránenie akejkoľvek diskriminácie voči poskytovateľovi služieb usadenému v inom členskom štáte z dôvodu jeho štátnej príslušnosti, ale takisto odstránenie všetkých obmedzení, aj keď sa uplatňujú bez rozdielu na vnútroštátnych poskytovateľov a na poskytovateľov z iných členských štátov, ak môžu zakázať činnosti poskytovateľa usadeného v inom členskom štáte, kde legálne poskytuje obdobné služby, zabrániť im alebo ich spraviť menej atraktívnymi (pozri v tomto zmysle najmä rozsudky z 20. februára 2001, Analir a i., C-205/99, Zb. s. I-1271, bod 21; z 5. decembra 2006, Cipolla a i., C-202/04 a C-94/04, Zb. s. I-11421, bod 56, ako aj z 11. januára 2007, ITC, C-208/05, Zb. s. I-181, bod 55).

79 Ďalej podľa ustálenej judikatúry článok 49 ES bráni uplatneniu každej vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá má za následok sťaženie poskytovania služieb medzi členskými štátmi oproti poskytovaniu služieb výlučne v rámci jedného členského štátu (rozsudky Kohll, už citovaný, bod 33, ako aj Smits a Peerbooms, už citovaný, bod 61).

80 V prejednávanej veci by sa iste mohlo zdať pochybné, ako generálny advokát v podstate uviedol v bode 72 svojich návrhov, či riziká, ktoré sú pokryté právnym systémom

poistenia, o aký ide vo veci samej, alebo prinajmenšom niektoré z nich, možno poistiť u súkromných poisťovacích spoločností, keďže tieto spoločnosti v zásade nevykonávajú činnosť v systéme, ktorý obsahuje prvky solidarity uvedené v bodoch 44 až 59 tohto rozsudku.

81 Okrem toho, keďže právny systém poistenia, o aký ide vo veci samej, stanovuje iba ohraničené plnenia, a teda minimálne pokrytie, ako to vyplýva z bodov 57 a 58 tohto rozsudku, je možné, ako uvádza vnútroštátny súd a pripúšťa Kattner, aby podniky patriace do tohto systému uzatvárali zmluvy o doplnkovom poistení so súkromnými poisťovacími spoločnosťami usadenými tak v Nemecku, ako aj v iných členských štátoch (pozri analogicky rozsudok z 22. mája 2003, Freskot, C-355/00, Zb. s. I-5263, bod 62).

82 Keďže však zo skutkového stavu vo veci samej vyplýva, že právny systém poistenia, o aký ide vo veci samej, sa ukazuje byť rovnako určený na pokrytie rizík, ktoré možno poistiť u poisťovacích spoločností, ktoré nevykonávajú činnosť podľa zásady solidarity, taký systém môže predstavovať obmedzenie slobodného poskytovania služieb poisťovacími spoločnosťami usadenými v iných členských štátoch, ktoré chcú ponúkať poistné zmluvy pokrývajúce také riziká v dotknutom členskom štáte, pretože priamo alebo nepriamo bráni výkonu tejto slobody alebo ho robí menej atraktívnym, ba až ho znemožňuje (pozri v tomto zmysle rozsudok Freskot, už citovaný, bod 63).

83 Taký systém navyše tiež môže odradiť podniky, ktoré do neho patria, aby sa obrátili na takých poskytovateľov poisťovacích služieb usadených v iných členských štátoch, než je členský štát účasti v systéme, ba až im to znemožniť, a pre uvedené podniky takisto predstavuje prekážku slobodného poskytovania služieb (pozri analogicky rozsudky z 31. januára 1984, Luisi a Carbone, 286/82 a 26/83, Zb. s. 377, bod 16; Kohll, už citovaný, bod 35, ako aj Smits a Peerbooms, už citovaný, bod 69).

84 Takéto obmedzenie však môže byť odôvodnené, ak zodpovedá naliehavým dôvodom všeobecného záujmu, je vhodné na dosiahnutie ním sledovaného cieľa a nejde nad rámec toho, čo je na jeho dosiahnutie nevyhnutné (pozri najmä rozsudky z 5. júna 1997, SETTG, C-398/95, Zb. s. I-3091, bod 21; Cipolla a i., už citovaný, bod 61, ako aj z 13. decembra 2007, United Pan-Europe Communications Belgium a i., C-250/06, Zb. s. I-11135, bod 39).

85 V tomto ohľade treba uviesť, že podľa judikatúry Súdneho dvora môže riziko závažného ohrozenia finančnej rovnováhy systému sociálneho zabezpečenia samo osebe predstavovať naliehavý dôvod všeobecného záujmu, ktorý je spôsobilý odôvodniť obmedzenie zásady slobodného poskytovania služieb (pozri najmä rozsudky Kohll, už citovaný, bod 41; Smits a Peerbooms, už citovaný, bod 72, ako aj z 19. apríla 2007, Stamatelaki, C-444/05, Zb. s. I-3185, bod 30).

86 Ako pritom vyplýva z pripomienok predložených Súdnemu dvoru, povinná účasť na právnom systéme poistenia, ktorú stanovuje vnútroštátna právna úprava, o akú ide veci samej, smeruje k zabezpečeniu finančnej rovnováhy jedného z tradičných odvetví sociálneho zabezpečenia, konkrétne poistenia proti pracovným úrazom a chorobám z povolania.

87 Taká povinnosť totiž tým, že zabezpečuje zoskupenie všetkých podnikov, ktoré patria do predmetného systému, do spoločenstiev rizík, umožňuje tomuto systému, ktorý sleduje sociálny cieľ, ako vyplýva z bodu 38 tohto rozsudku, aby fungoval podľa systému, ktorý uplatňuje zásadu solidarity charakterizovanú najmä financovaním prostredníctvom poistného, ktorého výška nie je prísne proporcionálna poisteným rizikám, a poskytovaním plnení, ktorých hodnota nie je prísne proporcionálna poistnému.

88 Za týchto podmienok môže byť vnútroštátna právna úprava, o akú ide vo veci samej, ktorá stanovuje povinnú účasť, odôvodnená naliehavým dôvodom všeobecného záujmu, a to cieľom spočívajúcim v zabezpečení finančnej rovnováhy odvetvia sociálneho zabezpečenia, pričom taká povinnosť je vhodná na dosiahnutie tohto cieľa.

89 Čo sa týka otázky, či taká právna úprava nejde nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie sledovaného cieľa, z dokumentov v spise, ktorý bol predložený Súdnemu dvoru, vyplýva, ako už bolo uvedené v bode 81 tohto rozsudku, že právny systém, o aký ide vo veci samej, ponúka minimálne pokrytie, takže napriek povinnej účasti, ktorú obsahuje, je možné, aby podniky, ktoré do neho patria, doplnili toto pokrytie tým, že uzavrú doplnkové poistenia, pokiaľ sú dostupné na trhu. Táto okolnosť je faktorom, ktorý svedčí v prospech proporcionality právneho systému poistenia, o aký ide vo veci samej (pozri v tomto zmysle rozsudok Freskot, už citovaný, bod 70).

90 Pokiaľ ďalej ide o rozsah pokrytia, ktorý je stanovený v tomto systéme, nemožno vylúčiť, ako tvrdí MMB vo svojich pripomienkach, že ak by povinná účasť mala byť obmedzená výlučne na určité plnenia, napríklad tie, ktoré vyplývajú z cieľa prevencie, ako Kattner hypoteticky uvádza vo svojich pripomienkach, podniky, ktoré zamestnávajú napríklad mladých zamestnancov v dobrom zdravotnom stave vykonávajúcich činnosti, ktoré nie sú nebezpečné, by sa uchádzali o výhodnejšie podmienky poistenia v súkromných poisťovniach. Postupné oddelenie týchto „dobrých“ rizík by pritom mohlo prenechať združeniam vykonávajúcim poistenie zodpovednosti zamestnávateľa, akým je MMB, rastúcu časť „zlých“ rizík, čo by viedlo k rastu cien plnení, najmä pri podnikoch so staršími zamestnancami vykonávajúcimi nebezpečné činnosti, ktorým by uvedené združenia už nemohli ponúknuť plnenia s prijateľnou cenou. To by platilo o to viac v právnom systéme poistenia, o aký ide vo veci samej, ktorý uplatňuje zásadu solidarity, a teda je charakteristický najmä absenciou prísne proporcionálnej spojitosti medzi poistným a poistenými rizikami (pozri analogicky rozsudok Albany, už citovaný, body 108 a 109).

91 Vnútroštátnemu súdu prináleží overiť, či právny systém poistenia, o aký ide vo veci samej, má nevyhnutný charakter so zreteľom na cieľ finančnej rovnováhy sociálneho zabezpečenia, ktorý tento systém sleduje, so zohľadnením okolností sporu, ktorý mu bol predložený, ako aj údajov uvedených v bodoch 89 a 90 tohto rozsudku.

92 Preto je namieste odpovedať na druhú položenú otázku tak, že články 49 ES a 50 ES sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia vnútroštátnej právnej úprave, o akú ide vo veci samej, ktorá stanovuje, že podniky z určitého odvetvia činnosti a územia majú povinnosť byť členmi subjektu, akým je združenie vykonávajúce poistenie zodpovednosti zamestnávateľa vo veci samej, pokiaľ tento systém nejde nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľa spočívajúceho v zabezpečení finančnej rovnováhy odvetvia sociálneho zabezpečenia, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

O trovách

93 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

1. **Články 81 ES a 82 ES sa majú vykladať v tom zmysle, že subjekt, akým je združenie vykonávajúce poistenie zodpovednosti zamestnávateľa vo veci samej, ktorého členmi z dôvodu poistenia proti pracovným úrazom a chorobám z povolania sú povinne podniky patriace do určitého odvetvia činnosti a z určitého územia, nepredstavuje podnik v zmysle týchto ustanovení, ale plní výlučne sociálnu funkciu, pokiaľ taký subjekt vykonáva činnosť v rámci systému, ktorý uplatňuje zásadu solidarity, a pokiaľ tento systém podlieha štátnemu dohľadu, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.**

2. **Články 49 ES a 50 ES sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia vnútroštátnej právnej úprave, o akú ide vo veci samej, ktorá stanovuje, že podniky z určitého odvetvia činnosti a územia majú povinnosť byť členmi subjektu, akým je združenie vykonávajúce poistenie zodpovednosti zamestnávateľa vo veci samej, pokiaľ tento systém nejde nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľa spočívajúceho v zabezpečení finančnej rovnováhy odvetvia sociálneho zabezpečenia, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.**

Podpisy